

Olümpiaadijuhendi nimetus ja õppeaasta

Filosoofiaolümpiaad, 2025/26 õppeaasta

Olümpiaadi korraldav asutus

(TÜ teaduskool/Tallinna Ülikool/Taltech/seltsid/ühingud jne)

TÜ teaduskool

Üldosa, eesmärgid

(kellele ja milleks seda olümpiaadi korraldatakse)

Filosoofiaolümpiaadi missiooniks on arendada Eesti noorte mõtlemisoskusi.

Kes võivad osaleda

(vanuserühmad, klassid, sünniaasta)

Olümpiaad toimub ühes vanuserühmas. Olümpiaadil võivad osaleda kõigi põhikoolide ja gümnaasiumide ning kutseõppeasutuste õpilased, kes on sündinud 2003. aastal või hiljem.

Mitmes voorus toimub

(voorude loetelu, vanuseastmed, hindamise erisused)

Olümpiaad toimub kahes voorus: üle-Eestiliseks eelvooruks on ajapiiranguta kodune essee;

4-päevane lõppvoor toimub Tartus ja koosneb 2-päevasest koolitusest ning 2-päevasest, 4 ülesandega lõppvõistlusest.

Tulemuste avaldamine

Olümpiaadi lõppvooruu kutsutud ja lõppvooruu tulemused avalikustatakse vastavalt [andmekaitsetingimustele](#) TÜ teaduskooli [kodulehel](#) hiljemalt 2.03.2026.

Eelvoor

(üldinfo, hindamine, tulemuste avalikustamise kuupäev, apelleerimine, järgmisesse vooru kutsumise põhimõtted, märksõnad ja nende tähtaeg, abivahendid jne)

Olümpiaadil osalemiseks tuleb kirjutada filosoofiline essee mahuga maksimaalselt 1500 sõna. Mahu alampiiri ei ole, oodatud on ka filosoofiatusis kirjutatud esseed.

Teemade valik:

1. Ent on keegi pettur ülimalt võimas, ülimalt kaval, kes mind alati sihikindlalt eksitab. Seega olen kahtlemata olemas ka mina, kui ta eksitab mind; ja eksitagu palju tahab, ta ei saavuta siiski iialgi, et ma oleksin eimiski, niikaua kuni ma mõtlen, et ma miski olen. Niisiis, olles kõike järele kaalunud küllaldaselt ja enamgi veel, tuleb lõpuks jõuda otsusele, et see, mida ütlesin: *mina olen, mina eksisteerin*, on paratamatult tõde, kui ma seda iganes sõnas väljendan või vaimuga haaran. (R. Descartes, 2. meditatsioon)

Soovituslik kirjandus

Rene Descartes, Meditatsioonid esimesest filosoofiast. Tartu: Ilmamaa, 2014. – 2. meditatsioon

Friedrich Nietzsche, Sealpool head ja kurja. Tartu: Ilmamaa, 2017. - §§ 16-17

Oets Kolk Bouwsma, Descartes'i kuri demon. – Akadeemia, nr 12, 2004, lk 2668-2681

2. Kui ma ei suuda aru saada, kuidas keerukad teadustulemused on saavutatud, kas siis on õigustatud nende tulemuste pidamine teadmiseks?

Soovituslik kirjandus

William Kingdon Clifford, Uskumise eetika. - Akadeemia, nr 2, 2021, lk 226-260
Karl R. Popper, Teadmised ilma autoriteedita. - Akadeemia, nr 9, 1990, lk 1840-1853.

3. Ei ole veel aga eetikat, mis tegeleks inimese suhtega maasse, ja loomadesse ja taimedesse, mis sellel kasvavad /.../ Eetika, mis peab suunama ja täiendama majanduslikku suhet maasse, eeldab teatavat ettekujutust maast kui elusast mehhanismist. Me saame olla eetilised ainult millegi suhtes, mida me võime näha, tunda, mõista, armastada või mingil muul moel sellesse uskuda. (A. Leopold, Maa eetika, Keskkonnaeetika võtmetekste, lk 18 ja 26)

Soovituslik kirjandus

Aldo Leopold, Maa eetika. – Keskkonnaeetika võtmetekste, Tartu, 2008, lk 17-35;
<https://eetika.ee/et/sisu/keskkonnaeetika-votmetekste-2008>
Arne Næss, Hoolivus kõige elava vastu. – A. Næss, Elufilosoofia. Tartu: Ilmamaa, 2023, lk 117-143
James Lovelock, Gaia kättemaks. Tallinn: Varrak, 2007, ptk. 2.

4. Kas empaatia on Lääne tsivilisatsiooni nõrkus?

Soovituslik kirjandus

Arthur Schopenhauer, Maailm kui tahe ja kujutus. Tartu: Ilmamaa, 2018. I köide, 4. raamat, §§ 65-67, lk 534-560.
Friedrich Nietzsche, Puuslikehämarus. Ajakohatu rännakud, §§35-37, 39. – Akadeemia, nr 2, 2024, lk 262-268.

Soovitusliku kirjandust võib aga ei pea kasutama essee kirjutamisel. Lubatud on kasutada muid filosoofilisi allikaid.

Hindamisel lähtutakse viiest kriteeriumist:

- 1) **Vastavus teemale.** Kui hästi on autor mõistnud, milliste küsimuste käsitlemine on teemast tulenevalt vajalik? Mil määral kasutab autor asjakohaseid materjale ning sobivaid näiteid. Kas esineb kõrvalekalduvusi teemast?
- 2) **Teema filosoofiline mõistmine.** Mil määral näitab autor teadmisi asjakohastest filosoofiaprobleemidest? Kui hästi mõistab autor filosoofilisi argumente ja mõisteid?
- 3) **Argumentatsiooni veenmisjõud.** Kui veenvalt ja teravalt areneb essee autori argumentatsioon? Kas autori positsioonid on selgelt väljendatud?
- 4) **Essee sisemine kooskõla.** Kas autor arendab oma argumentatsiooni nii, et selle erinevad astmed on omavahel kooskõlas?
- 5) **Originaalsus.** Kui originaalne on autori mõttekäik?

Kui mitu õpilast koguvad võrdse arvu punkte, siis otsustab edasipääsu kõrgem skoor argumentatsiooni veenmisjõu kategoorias.

PÕHIKOOL/GÜMNAASIUM koos

Võistlustööde esitamine: on avatud kuni 9.02.2026 kell 12:00 teaduskooli [koduleheküljel](#)

Lahendamise keel: eesti, vene, inglise

Toimub (digi või paber): esseed esitada töödeldavate failidena (doc, docx, rtf või odf) teaduskooli [koduleheküljel](#)

Koodid: tööd kodeeritakse žürii jaoks

Lõppvooru kutsutute arv: 10

Kontakt: leoluks@hot.ee

Lõppvoor

(üldinfo, registreerimine, toimumiskuupäev, kellaeg, kes korraldab, kuidas toimub (Moodle või paber), keel, hindamine, tulemuste avalikustamise kuupäev, apelleerimine, märksõnad ja nende tähtaeg, abivahendid jne)

PÕHIKOOL/GÜMNAASIUM koos

Registreerimine: on avatud 04.03 – 18.03.2026 kell 12:00. Lõppvooru kutsutud õpilastele saadetakse registreerimiskutse epostile.

Toimumise kuupäevad: 26-29.03 2026

Alguse kellaeg: 26.03 kell 12:00

Lahendamise keel: inglise ja eesti

Toimub (digi/paber/koht (aadress)): Tartus. Esseevoor toimub arvutis, testivoorud paberil, väitlusvoor suuliselt

Koodid: esseevooru tööd kodeeritakse kohapeal

Vanuserühmad: ühes vanuserühmas

Lisainfo: 26-27.03 toimuvad loengud ja seminarid valmistamaks tulevasi võitjaid ette rahvusvaheliseks olümpiaadiks.

28.03.2026 toimuvad lõppvooru 1. ja 2. ülesanne.

1. ülesanne on 4-tunnine ingliskeelne essee (samasugune ülesanne on ka rahvusvahelisel olümpiaadil).

2. ülesanne on test loogikast. Kontrollitakse järeldamise, varjatud eelduse leidmise, väidete samasuse kindlakstegemise ning väidete eitamise oskust. (vt Meos, I, Loogika.

Argumentatsioon. Mõtlemiskultuur, Tallinn 2003: Otsustus (28-44, e-raamatus 26-41), Otsustuste eitamine (45-52, e-raamatus 42-49), Predikaatloogika järeldused (70-79; e-raamatus 67-84) e-raamatu link:

https://www.indrekmeos.xyz/e_raamat/Meos_I_Loogika.pdf; või Grauberg, E. Loogika, keel ja mõtlemine, Tallinn 1996; või Vuks, G. Traditsiooniline formaalne loogika. Tartu 1999 või Kasak, E. Loogika alused, Tartu 2014 (lk 59-237, eriti varjatud eelduse leidmist puudutavad ülesanded lk 216-2018, 228-229, 234-237). Loogikasümbolite valdamist ei nõuta.

29.03.2026 toimuvad lõppvooru 3. ja 4. ülesanne.

3. ülesanne on paarikaupa väitlemine ühe filosoofiaprobleemi üle. Kõik paarid väitlevad sama probleemi üle; iga paar saab loosiga positsiooni, mida tuleb kaitsta (jaataja või eitaja). Väitluses hinnatakse argumentide/vastuargumentide veenvust, mõistelist selgust ja väljendusoskust. Eelmiste aastate teemade näiteid: parem on olla ise eeskuju kui eeskuju järgida; kõigil kultuuridel peaksid olema samad moraalnormid.

4. ülesanne on valikvastustega test filosoofia põhimõistete- ja teooriate kohta. Küsimused koostatakse Indrek Meose õpikus „Filosoofia põhiprobleemid“ (Tallinn 1998, võrgus: http://www.indrekmeos.xyz/e_raamat/Meos_I_Filos_pohiprobleemid.pdf) käsitletud teemade põhjal, filosoofiaterminite tundmist kontrollitakse Indrek Meose „Filosoofia sõnaraamatus“ (Koolibri, 2002, võrgus http://www.indrekmeos.xyz/e_raamat/Meos_I_Filosoofiasraamat.pdf) sisalduvas mahus.

Hindamine: 1. ülesande eest on võimalik saada 50 punkti, ülejäänute eest a 10 punkti. Võrdsete punktide korral otsustab 1. ülesande kõrgem hinne.

Rahvusvaheline olümpiaad

(üldinfo, võistkonnavalik, toimumiskoht, aeg, osalejate arv, muu info, iga olümpiaad märkida eraldi)

Olümpiaadi nimetus: International Philosophy Olympiad

Toimumisaeg: 14-17.05 2026

Toimumise koht (riik ja linn): Varssavi, Poola

Veebileht: info lisatakse [teaduskooli kodulehele](#)

Võistkonna suurus: 2 õpilast ja 2 õpetajat

Žüriiliikmed ja kontakt

(nimi, töökoht, amet, kontaktandmed)

Žürii esimees:			
Nimi	Töökoht	e-post	Telefon
Leo Luks	Eesti Maaülikooli õppejõud	leoluks@hotmail.ee	55914502

Liikmed:	
Nimi	Töökoht
Heidy Meriste	Tartu Ülikooli õppejõud
Margus Vihalem	Tallinna ülikooli õppejõud
Aive Pevkur	Taltech'i õppejõud
Mats Volberg	Tartu Ülikooli õppejõud
Märt Pöder	Vabakutseline

Muu info

Vene õppekeelega koolide õpilased võivad kirjutada eelvooru essee vene keeles, kuid tuleb silmas pidada, et lõppvooru pääsemise korral tuleb eesti keeles väidelda. Lubatud on ka eelvooru essee kirjutamine inglise keeles.

Lõppvooru kutsutud õpilastele on võistluse toimumise ajal tasuta toitlustus. Majutus on tagatud õpilastele, kes õpivad toimumiskohast erinevas piirkonna koolis. Lõppvoorul õpilasi saatva täiskasvanu komanderingukulud katab lähetaja.

Olümpiaaditööd arhiveeritakse õppeaasta lõpuni.

TÜ teaduskoolil on õigus mitte arvata võitkonna liikmeks ja Eestit esindama õpilasi, kes on eelmis(t)el aasta(te)l diskvalifitseeritud. Eritingimistel ülikooli kandideerimise info on leitav Tartu Ülikooli kodulehelt.

LISAD

(kirjandus, kitsam teema jne)

Abistavad metoodilised vahendid:

Filosoofilise kirjutamise tehnikate kohta vt <http://filosoofiakirjutamine.weebly.com/>;

Tiiu Hallap, *Mõned mõtted filosoofiaessee kirjutamisest*:

<https://filosoofiakirjutamine.weebly.com/kirjandus-lisalugemiseks.html>

Indrek Lõbus, Filosoofilise essee kirjutamisest:

<https://www.youtube.com/watch?v=k2XKfh6yag>

Argumenteerimise kohta vt Tiiu Hallap, Argumenteerimisoskus:

https://www.teaduskool.ut.ee/sites/default/files/teaduskool/olympiaad/eesti/fio_2018_19_a_argumenteerimisoskus.pdf

Filosoofilise väitluse kohta vt näidisväitlust olümpiaadiformaadis:

<https://www.youtube.com/watch?v=diRQYhWaZ10>